

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază.

Scrisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARȚI, JOI și SÂMBĂȚĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 2 cor. pe 6 luni 6 cor. pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE
se acordează conform tarifului.
Cu număr singuratic 10 bani.

DRAPELUL

Lugoj, 28 Iunie (11 Iulie) 1905.

Atât în urma originii și alcătuirii sale, cât și mai ales în virtutea autografului regesc, care a însoțit actul de numire, cabinetul Fejérváry nu pare a avea altă mențiune, decât a iniția — pe lângă girarea afacerilor indispensabile de stat — o *mediațiune între actuala majoritate a dietei și Coroană*, ca cel puțin formal să se rezolve criza actuală prin chemarea la putere a unui guvern, care posedă încrederea majorității dietale și stă pe baza unui program de guvernament admis și aprobat de Coroană.

N'are haz a cercetă acum întru cât va și reuși cabinetul Fejérváry a implini această misiune specială a sa, mai ales că nu suntem în măsură a cunoaște tratativele, cari au premers acestei încercări de a aduce lucrările îndreptate spre soluțiunea crizei în cadrele formelor reclamate de parlamentarismul reprezentativ al constituțiunii ungare.

Dar tocmai mențiunea aceasta specială a cabinetului Fejérváry ne indică, că guvernul are să se ferească de ori și ce demers, ce ar apărea apt a agită și întărită mai mult spiritele și prin urmare ar putea fi apt a ascuți și mai mult contrastele dintre majoritatea dietală și Coroană. Guvernul cantă doar a propierea între taberele litigante și a renunțat chiar dela început a da țării un program propriu de guvernament.

Ori cât s'a alarmat țara că acum a luat reacția militară în mod clandestin frânele țării în mână, alarmul acesta nu dovedește

altceva, decât că conducătorii politiceii coaliționiste ori nu cunosc adevăratele intențiuni ale Coroanei, ori nu voesc să lase țara a vedea limpede și neinfluențat mersul evenimentelor ce se desfășură în sarcina țării.

Faptele ne arată că între multele calități ale acestei pretinse dictaturi militare lipsește tocmai cea mai temută: rigiditatea militarului. Din contră mai rar o așa mare curtuazie și chiar vânațoare după bunăvoința potențivilor dietali, ca tocmai la guvernul Fejérváry. Felul cum face aceste curte îngâmțării intransigente și cum caută să facă totul pe plac acelora, cari nici nu mai știu ce voesc de fapt, stă fără păreche. Baronul Fejérváry, care trece până acum ca luptător întrepid și cu capul a mână, s'a renegat pe sine, luând rolul blând al mielului, care cere scuze dela lup, pentru că-i tulbură apa, deși lupul stă mai la dealul apii decât mielul.

E chiar comic să vezi cum se ferește Fejérváry a veni în conflict chiar și cu ciudațeniile moțiunii Bánffy, votate de dietă în ultima ședință imediat după cetirea și luarea la cunoștință «cu supunere omagială» a autografului de ajurnare.

Astăzi nici chiar teoreticianii șovinști nu atribue valoare de drept acelei moțiuni faimoase, care este lipsită de toate criteriile legalității. Proba cea mai eclatantă ne-a dat-o chiar baronul Iuliu Andrássy într'un comentariu dat publicității, în care ne spune, că dieta prin acest concluz al seu nu a creat o lege, ci a emis numai o... părere! Negreșit o carac-

slabiă din bătaii. Și la noi, la roșiori, erau bătaii strașnice, pe când eram eu; te bătea cu trăgătorile⁽⁹⁾ până ce țâșniă sângele. Da' mie îmi eră milă. Pe urmă, mă contrasem,⁽¹⁰⁾ dela o fată, cu Neagu, și de șease luni îmi eră sabia ascuțită. Eu eram frunțaș⁽¹¹⁾ și într'un rând faceam de serviciu pe grajduri. Iaca, seara, vine Neagu căprarul beat și începe să ia la bătaie pe băiat: Năstase îl chemă. «Domnule căprar, zic, dă-i pace, nu-l bate de geaba, că-i destul de amărîț; nu-l mai bate!». El a început a râde și a îmblăți cu trăgătoarea. Mi-a venit așa nu știu cum... că de mult îl coceam eu... Am scos sabia și am dat. I-am dat la cap; l-am umplut de sânge, a căzut jos; pe urmă i-s'a tras moartea din asta».

Ardeleanul fâlcos, Pârveu, începuse să povestească și el:
«Eu mi-am omorît nevasta, zise el liniștit. Trăiam bine cu ea și-mi eră dragă; dar cu socru-meu nu mă împăcam dela niște pământ. Într'un rând am prins a ne certă, eu și cu socru-meu. M'am mâniat, am tras cuțitul dela chimir⁽¹²⁾ și m'am repezit la el. Nevastă-meă a sărit să-l apere. Am

⁽⁹⁾ trăgători = maș de bou, curea.
⁽¹⁰⁾ cuvânt stricat, vra să zică s'au îndujmănit.
⁽¹¹⁾ frunțaș: primul grad militar, la noi: Gefreiter.
⁽¹²⁾ chimir = brâu de legat.

teristică inovație parlamentară, necunoscută în alte țeri! Părerii... emise prin concluze dietale!

Ei, dar nu e treaba noastră să analizăm cele mai noi teorii constituționale și parlamentare ale șovinștilor din vârful știrului, mai ales că aceste teorii poartă adânc săpat semnul sub care s'au născut: semnul caniculelor

Caracteristic însă pentru rolul de miel al cabinetului Fejérváry este, că acesta ține cu scrupulozitate chiar și la... «părerea» emisă de dietă și prin urmare caută să rezolve chestiile urgente între cadrele acestei... părerii. E fără îndoială, că sub asemenea condițiuni își ajunge jonglăria de guvernament culmea. Aici nu mai avem de-a face cu teoreme ci cu... fapte pozitive.

*E adevărată specialitate deamună de cabinet modul cum a găsit calea baronul Fejérváry pentru a arangea chestia quotei fără de a se lovi de Scila și Charibda «părerii» emise prin moțiunea Bánffy, reducând întreaga transacție austro-ungară la o învoială personală între cei doi șefi de cabinet!

Cu 1-ma Iulie n. a fost scadentă quota ce are să o plătească Austria și Ungaria pentru afacerile comune ale Monarhiei, va să zică pentru susținerea corpului diplomatic, pentru armata comună și pentru corpul administrativ financiar comun

Amăsurat transacției din 1867 au să exmită delegațiunile membrii comisiei pentru stabilirea quotei de contribuție și la caz că această comisie, compusă din membri ai delegațiunilor austriene și ungare, nu pot cădea de acord, revine Coroanei datorința a decide definitiv.

Deja de ani de zile nu au putut

dat în ea și am omorît-o. Pe urmă am tăiat și pe socru-meu».

În lumina tristă, în liniștea dormitorului, povestirile acestea simple curgeau cu liniște și te înfiorau de groază, ca o prăpastie tăcută al cărui fund nu se vede.

Pasul sentinei de pe coridor sună rar și regulat; câteodată, în tăcere, glasul ei izbucniă sperios:

«Cine-i? Cine-i? — Stăi!». Se auziau murmure innăbușite, apoi zgometele se depărtau prin ganguri, și iar, pasul sentinei răsună rar și regulat.

Se auzi cornul, sunând stângerea, prelungă și duioasă, ca o părere de rău. Lumina lampei fû micșorată, tăcerea castelului crescû. Dar glasurile condamnaților iar prinseră a șopti.

Toader Burlacu zise, arătând pe cel cu fruntea mare și senină:

«Încă noi tot am făcut ceva, de-am fost aduși aici. Dar omul ăsta, iată-l: — Florea, — a venit pe nedrept. Cum nu știi dumneata pentru ce l-a condamnat, așa nu-și știe el vina».

Petrea se uită mirat la Florea. Condamnatul sta cu fața în sus, cu ochii ațintiți, și părea cufundat în gânduri mari. Trecû un răstimp după vorbele Țiganului, apoi Florea se întoarse pe o coastă, spre Petrea.
«Cum nu-mi știu vina? zise el ră-

cădeă membrii austrieni și maghiari de acord și prin urmare de ani de zile decide tot Coroana mărimea percentuală a quotei.

Anul acesta nu s'au putut alege membrii delegațiunii ungare și prin urmare n'a fost cine să exmită membrii maghiari ai comisiei. Ear moțiunea-părere a lui Bánffy oprește guvernul a prezenta Coroanei afacerea spre decideră. Ce face baronul Fejérváry?! Induplecă pe ministrul-president austriac baron Gautsch și — ce este și mai mult — chiar și parlamentul austriac, ca din considerare față de situația critică să renunțe și aceștia la prezentarea afacerii spre decideră Coroanei, și să se admită o învoială între cele două cabinete priuitor la arangearea acestei afaceri în formă de avansuri, ce contribuie cele două părți ale Monarhiei pe răspunderea specială a cabinetelor, până ce se va da posibilitatea a arangea chestiunea conform legii și constituțiunii! Bine înțeles, dreptul de regres pentru eventuale plăți făcute, ce nu vor stă în consonanță cu decisiul ce se va aduce ulterior, se admite ambelor părți!

Mai mare jonglărie în sarcina transacției dela 1867 nici imagină nu se poate și jonglăria aceasta a făcut-o tocmai baronul Fejérváry, pretinsul militar neînduplecat, care s'a dovedit de cel mai blând miel față de lupul ascuns în moțiunea-părere a lui Bánffy.

Întrebarea ce se impune este însă că oare nu plătește Fejérváry prea mare preț în sarcina țării și Monarhiei?! E târgul lui Stroia a desființa dispozițiile legale ale transacției pentru a salvă suveranitatea moțiunii-părere a lui Bánffy! zând încet. Nu m'au condamnat pentru că mi-am ucis nevasta? Mă plimbam cu ea la marginea orașului și a căzut, săraca, într'o fântână părăsită. Ce-s eu de vină? De unde puteam ști de ce i-s'a găsit capul despărțit de trup?».

Tăcû câtăva vreme; fruntea lui de învățat se încreți ușor. Apoi urmă, cu un zâmbet grozav:

«Crezi că toți cei cari zac aici și se chinuesc în ocele de sare sunt haimanale? Cea mai mare parte sunt oameni, domnule! Afară de asta, pe onoarea mea, jumătate sunt nevinovați. Hehe! eu am fost funcționar, am învățat carte, domnule! Ce crezi? Este vre-o dreptate în țara asta? Tu, om cinstit, îți cauți de treburile tale; deodată vin călăii, te înșfacă,⁽¹³⁾ te judecă cum socot ei, te chinuesc, nu-ți dau voe să te aperi. Un procuror, care toată noaptea a jucat cărți și a benchetuit, îți cântărește sufletul, te străpunge cu vorba și cu ochii; oameni cari nu înțeleg nimica și dorm toată vremea, vorbesc despre pericole care amenință omenirea, se sfătuesc să dea un exemplu strălucitor și te condamnă, mă'nțelegi, cu circumstanțe atenuante. Ia douăzeci de ani de ocnă... Cu circumstanțe atenuante! Pe urmă, procurorul, cu conștiința împăcată, sears,

⁽¹³⁾ înșfacare = a înhăța.

FOITA „DRAPELULUI“.

Petrea Străinul.

— N o v e l ă —

De Mihail Sadoveanu.

(9)

Petrea s'a împrietenit cu cei trei. Pe țigan îl chemă Toader Burlacu. Unul din cei doi tovarăși ai lui eră ardelean, eră scurt, lat în spete și vânjos, cu fălcile mari. Al treilea eră înalt, cu frunte senină de învățat.

Seara, în dormitor, Petrea s'a trezit vecin cu cei trei. Au prins să vorbească în șoaptă. O lumină tristă și săracă împrăștiă jale pe păreții goi. Condamnații stăteau pe paturi lungi, acoperite cu rogojini.

«Eu am omorît un căprar în armată, începû să povestească Țiganul. Să vezi cum a fost. Eră la noi în escadron un biet băiat năcăjit, de care își băteau toți joc. Dar mie îmi eră milă de el, săracul; dacă eră străin și-l înjurau și-l băteau toți! Mai ales un căprar, — unul Neagu, — nu-l mai

Cea mai bună și mai eficientă apă de amestecat cu vin și sirup este

apa minerală de Pauliș (Maros-Solymos)

Apa «Isvorului M.-Solymos» (Apă minerală de Pauliș) este una din primele din cauza gustului foarte plăcut, a marelui conținut de acid carbonic liber și este excelentă ca apă de beut din cauza curățeniei și se potrivește de minune în amestec cu vin și sirup. Acolo unde locuitorii sunt lipsiți de binefacerile apei sănătoase pe beut este „Isvorul M.-Solymos“ neprețuit și compoziția foarte fericită.

Budapesta, 3 Martie 1903.

Dr. Hankó Vilmos,

chemic practic profesor de chimie la școala reală de stat din c. II al Budapestei, membru al Academiei maghiare.

Depozit Lugoș: Traian P. Răcz, băcănie.

Direcția Deva: comitatul Hunedoara, Nr. 138 (10-2).

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur

pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat

de autoritățile publice

se poate căpăta

în cantități mici și mari

la ferăria

Anton Haberehn

Lugoșul-român

vis-à-vis de cateneaua „Corso“

Provocare și apel

cătră on. conducere a comitatului Caraș-Severin, cătră magistratul oraș-nesc și cătră proprietarii de realități, etc. etc.

E supremă necesitate a aduce respectuos și conștient din nou aminte on. public **pravul de stins al lui Bauer**, înainte de a se întâmplă eventuale catastrofe. Pravul acesta oferă și a oferit cel mai favorabil, aprobat și eficient mijloc contra incendiilor băntuitoare.

Se recomandă fiecăruia a cumpăra acest prav. Despre modul de folosire se dau bucuos deslușiri în localul de vânzare amintit mai sus.

Reclama

Reclama stabilă, eficientă și practică este sufletul factorului dător de viață al fiecărei fabrici, întreprinderi și afaceri comerciale. Cum, unde și când poți publica anunțuri mai cu efect, mai bine și mai eficient, te poți informa la

Expediția de anunțuri

Iulius Leopold

Budapesta, VII, Erzsibet-körut 54,

unde se poartă grije cu deosebită cunoștință specială în mod conștient, punctual și eficient, de inserate și reclame în toate foile din Budapesta, din provincie și din străinătate, precum și în calendare.

Red. (x-20)

Preliminare de spese și planuri gratis.

Cu începere dela 1-ma Iulie st. v. a. c. va apărea în Lugoș sub conducerea d-lui **Dr. Valeriu Branisce**, ca redactor responsabil

„BANATUL“

Foale pentru poporul român.

care va ieși odată la săptămână, Duminică, în extenziune de 8 pagini 4° mare.

Abonamentul pentru un exemplar trimis cu poșta pe trei luni 1 cor., pe 6 luni 2 cor., pe anul întreg 4 cor.

Pentru România și străinătate 10 franci.

Un Nr. singuratic costă 2 cruceri = 4 fileri.

Redacția și Administrația Lugoș, Strada Timișorii Nr 7.

Se caută colportori pentru orașe și comune mai mari!

Numei de probă se trimit la cerere gratuit.

Red. (5-2).

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoș.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x-9).

Bilz Naturheilmittel

Cel mai excelent sfetnic în toate cazurile de boală pentru casă și familie. Cel mai bun medic de casa, infalibil și practic. Cartea aceasta să nu lipsească din nici o familie, în care se cetește nemțește.

Prețul opului în ediția de 1 volum cor. 19-20 bani. Prețul în ediția de 3 volume cor. 30

Cereți prospecte gratuite și franco, dela Repraesentantul general:

Reformschriftsteller Schmall Viena (Wien) VII 3.

„Lugoșana“

institut de credit și economii ca societate pe acții în Lugoș.

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privatilor și de ale corporațiilor cu 7-8%, primește depuneri spre fructificare fara anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. x-34

Diracțiunea.

Tipografia Carol Trautellner, -- Lugoș.

Grădina otelului „Concordia“

Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoș

arangează

sub conducerea d-lui dirigent **I. Vidu**

Marți la 28 Iunie 1905

Concert popular

cu următorul

Program :

1. a) «Deșteptarea paserilor», cor pe 3 voci egale de I. Concone. b) «Românașului îi place», cor mixt aranj. de T. Teodorescu.
2. a) «Stăncuța», cor mixt de D. G. Kiriac. b) «Fără număr», cor mixt de E. Candella.
3. «Scenă din bătrâni», tablou cu coruri externe de I. Vidu.
4. «Dorul Românei», cor mixt și solo de I. St. Paulian.
5. «Eu mă duc codrul rămâne», cor mixt de T. Teodorescu.
6. «Negruța», cor mixt cu soli de I. Vidu.
7. «Stâng-drept!», cor mixt de D. Dimitriu-T. Teodorescu.

Prețul de intrare: 3 cor. de familie, 1 cor. de persoană.

Începutul la orele 9 seara.

După concert urmează D A N S.

COMPOZIȚIUNI MUSICALE de G. Perumbescu

se află de vânzare la REDACȚIA „DRAPELUL“ cu următoarele prețuri:

- Imn de urare, pentru 2 voci și pian. . . 50 bani.
- Hora Prahovei, pentru pian 50
- A căgūt o rață lină, p. 2 voci și pian . . . 50
- Fluturaș de noapte, polcă p. pian 50
- Frunză verde mărgărit, p. voce și pian 50
- Pe câmpiile Stupcei, polcă p. pian 50
- Fata popii, p. voce și pian 50
- Basme lășene, vals p. pian 1 cor. 50
- Uvertură la „Crai nou“, p. pian 1 50
- Baladă, pentru violon și pian 1 25
- O roză vestejită, p. voce și pian 1
- Tupiluș prin năgăruș, polcă p. pian 50

La comande prin poșta este de a se alătura 10 bani pentru costul postal de bucată.

Comandele sunt a se face direct la

Redacția „Drapelul“ — Lugoș. Red. (x-34).

Societatea de lectură «Petru Maior» din Budapesta a hotărit să vîndă

„Istoria Românilor“

de Petru Maior

cu preț redus de 1 cor.

A se adresă la cassarul Societății MIHAIU ȘERBAN stud. fil. Budapesta IV. Molnár-uteza 20, II. 10 A., trimițând de fiecare exemplar 1 cor. + 20 bani porto. Red. (x-35)

Cărți și reviste

Intrate la redacția diarului „Drapelul“

Cine se interesează de războiul actual din Extremul-Orient și dorește să aibă o icoană fidelă despre poporul iaponez să procure cartea acum apărută:

„JAPONIA“

de Mihail Gașpar.

Prețul 1 cor. + 20 bani.

Voluim elegant, tipar fin!

Comandele se pot face la autor Mihail Gașpar diacon, Lugoș.

Portul postal îl plătește autorul.